

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

Оксана Гомотюк 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«31» *Віктор Островерхов* 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «КУЛЬТУРА ФАХОВОЇ МОВИ ЖУРНАЛІСТА»

ступінь вищої освіти – **перший (бакалаврський)**

галузь знань – **06 «Журналістика»**

спеціальність – **061 «Журналістика»**

освітньо-професійна програма – **Правова журналістика**

кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	2	46	44	5	12	73	180	2

31.08.2023

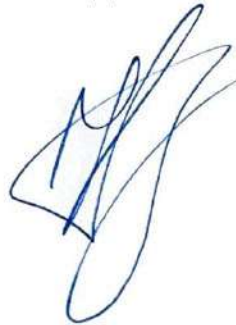
Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань 06 «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика», затвердженої Вченою радою ЗУНУ, протокол № 10 від 23.06.2023 р.

Робочу програму розробив викладач кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Михайло ЗУБИК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Завідувач кафедри
кандидат історичних наук, доцент

Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 061 Журналістика, протокол № 1 від 28.08.2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності,
кандидат наук із соціальних комунікацій

Людмила КОМНІЯРСЬКА

Гарант ОПШ,
кандидат наук із соціальних комунікацій

Людмила КОМНІЯРСЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРА ФАХОВОЇ МОВИ ЖУРНАЛІСТА»

1. Опис дисципліни

Дисципліна «Культура фахової мови журналіста»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 06 «Журналістика»	Обов’язкова дисципліна циклу професійної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальності: 061 «Журналістика»	Рік підготовки: Денна – 1 Семестр: Денна – 2
Кількість змістових модулів – 4	Освітньо-професійна програма: «Правова журналістика»	Лекції: Денна – 46 год. Практичні заняття: Денна – 44 год.
Загальна кількість годин – 180	Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський)	Самостійна робота: Денна – 73 год. Тренінг, КПЗ – 12 год. Індивідуальна робота: Денна – 5 год.
Тижневих годин – 12, з них аудиторних – 6		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРА ФАХОВОЇ МОВИ ЖУРНАЛІСТА»

2.1. Мета вивчення дисципліни: розширити знання студентів про культуру української фахової мови, правові засади функціонування державної мови; поглибити й закріпити знання із теоретичних основ сучасної української літературної мови; сприяти оволодінню мовними нормами; ознайомити з лексико-граматичними особливостями організації текстів різних жанрів ЗМІ, сформувавши навички правильного використання набутих знань у практичній медіасфері.

2.2.Завдання вивчення дисципліни:

- навчити студентів правильно використовувати усталені мовностилістичні засоби української мови;
- ознайомити студентів з історичними етапами зародження, розвитку, розширення функціонування української мови, утвердження її як державної;
- подати студентам інформацію про видатних українських мовознавців минулого і сучасності, які досліджували історію розвитку, розробляли теоретичні засади української мови, відстоювали її право на повноцінне функціонування в суспільному житті країни;
- збагатити студентів лексикою фахового мовлення;
- сформувавши навички роботи з навчальною та довідковою літературою;
- ознайомити студентів з системою українських словників, допомогти їм опанувати правила користування різними видами словників;
- ознайомити студентів з видами й особливостями традиційного та комп'ютерного перекладання;
- сприяти виробленню у студентів навичок правильного використання різних мовних засобів у фаховому мовленні;
- формувати вміння правильно й логічно висловлювати свої думки в усній комунікації;
- допомогти студентам опанувати технології роботи з медіаконтентом, розвивати вміння і навички мовностилістичного аналізу матеріалів електронних і друкованих ЗМІ на предмет відхилення від мовно-стилістичних норм;
- сприяти виробленню у майбутніх медіафахівців техніки ведення передач у прямому теле- радіоефірі, в інтернет-журналістиці;
- формувати стилістичну компетентність, виховувати мовний смак і мовне чуття, критичне ставлення до ненормативної вимови.
- виховувати у майбутніх фахівців-журналістів внутрішню потребу утверджувати державний статус української мови у всіх сферах суспільного життя, оберігати її чистоту і лексичне багатство.

2.3.Назва компетентностей, формування яких забезпечує вивчення дисципліни:

ЗК02 Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК11 здатність спілкуватися державною мовою.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Вибіркова дисципліна «Культура фахової мови журналіста» для студентів спеціальності 061 «Журналістика» освітньо-професійної програми «Правова журналістика» є логічним продовженням дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням».

2.5.Результати навчання:

РН2. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

РН11. Вільно спілкуватися на професійні теми українською мовою, використовуючи можливості усної, письмової та електронної комунікації.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «КУЛЬТУРА ФАХОВОЇ МОВИ ЖУРНАЛІСТА» ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Теоретичні засади курсу «Культура фахової мови журналіста»

Тема 1. Українська мова в історичному та світовому вимірах

Історичні корені, основні віхи розвитку української мови, ідеологічні, юридичні, морально психологічні перепони на шляху розширення її функціонування. Статус і місце української мови серед інших мов світу.

Тема 2. Видатні українські мовознавці

Основні віхи біографії та найвідоміші науково-популярні праці з питань культури української мови Б. Грінченка, І. Огієнка, Б. Антоненка-Давидовича, Ю.Шевельова, А. Погрібного, О.Пономарева, І. Ющука, Л. Масенко, О. Сербенської, І.Фаріон.

Тема 3. Правові засади функціонування української мови як державної

Основні положення мовного законодавства та мовної політики в Україні, положення про українську мову як державну у розділі І Конституції України, Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Функції мовного омбудсмена.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Культура мови і культура мовлення. Мовні норми

Тема 4. Культура мови і культура мовлення журналіста

Сутність, завдання й особливості навчальної дисципліни. Розмежування понять «культура мови» і «культура мовлення». Поняття «культура мови» як галузь мовознавства, що займається утвердженням норм на всіх мовних рівнях. «Культура мовлення» як дотримання мовних норм вимови, наголосу, слововживання і побудови висловів, а також дотримання правил мовленнєвого етикету.

Тема 5. Сучасний український правопис

Основні історичні віхи створення українського правопису. Структура Українського правопису в редакції 2019 року. Ключові зміни, внесені в нього.

Тема 6. Система українських словників

Типи словників української мови. Особливості їх використання словників при підготовці та редагуванні текстів мас-медіа.

Тема 7. Фахова мова журналіста як симбіоз офіційно-ділового, наукового та розмовного стилів

Сфери використання, основні функції офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів. Характеристика мовних засобів кожного зі стилів та використання їх на практиці.

Тема 8. Мовні норми

Орфоепічні, лексичні граматичні, орфографічні, пунктуаційні, стилістичні норми української літературної мови. Поняття чистоти мовлення як його відповідність нормам літературної мови.

Тема 9. Явище суржику в українській мові: проблеми і тенденції

Причини і предумови виникнення українсько-російського суржику. Типи суржику. Проблема двомовності (білінгвізму) як джерела мовленнєвих помилок і способи їх уникнення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Типологія мовних помилок та способи їх уникнення

Тема 10. Типологія мовних помилок

Типи мовних помилок відповідно до мовної системи. Відхилення від мовних норм у передачах радіо і телебачення, друкованих та онлайн-виданнях.

Тема 11. Труднощі при узгодженні та керуванні між членами речення. Типові помилки в мові ЗМІ.

Основні правила узгодження присудка з підметом. Відповідні мовні порушення в матеріалах ЗМІ. Вміти уникати Неточності, двозначності формулювань, нечіткості у висловленні думки через неправильне керування між дієсловом та іншими членами речення.

Тема 12. Вживання дієприкметникових та дієприслівникових зворотів у мові ЗМІ

Способи творення та вживання дієприкметників і дієприкметникових зворотів. Особливості функціонування дієприслівників у мові ЗМІ. Трансформація дієприслівникових зворотів.

Тема 13. Типові помилки у використанні числівникових форм

Правописні особливості числівників, їх відмінювання. Специфіка використання числівників у мові ЗМІ. Типові помилки у використанні числівникових форм.

Тема 14. Логічні й семантичні помилки в побудові словосполучень

Групи лексичних помилок. Правильне поєднання слів у словосполученнях. Поняття «плеоназм» у словосполученні та способи його уникнення. Суть поняття «логічна помилка» та причини її виникнення. Перевірка правильності логічних зв'язків.

Тема 15. Стилiстичні помилки у матеріалах ЗМІ

Стилiстична несумісність слів. Порушення стилізованої єдності тексту. Різностилісьове забарвлення тексту.

Тема 16. Типові помилки у використанні фразеологічних засобів

Використання виражальних засобів фразеології. Фразеологічні помилки: порушення структури, заміна компонентів, невиправдана контамінація, буквальний переклад з російської мови.

Тема 17. Використання власних назв

Відмінювання власних імен та прізвищ, топонімічних назв. Нормативне відтворення іншомовних власних назв у текстах ЗМІ.

Тема 18. Використання в мові ЗМІ іншомовних слів, неологізмів, історизмів і архаїзмів, діалектизмів.

Доцільне використання слів даної специфічної лексики. Дотримання поміркованості при розміщенні в текстах іншомовних слів, неологізмів, діалектизмів. Уникнення канцеляризмів та штампів.

Тема 19. Мова реклами

Аналіз основних прийомів маніпулювання в рекламній продукції за допомогою мовних засобів. Основні положення Закону України «Про рекламу» щодо її мови та способів розміщення в ЗМІ.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

Культура усної комунікації та редагування текстів

Тема 20. Усне мовлення в прямому ефірі телебачення, радіомовлення, онлайн-журналістики

Дотримання орфепічних норм у прямоефірних передачах. Аналіз типових відхилень від акцентуаційних норм у мовленні радіо- та телеведучих. Вдосконалення дикції задля виразності мовлення. Формування партитури тексту як допоміжного засобу структурно-інтонаційної організації мовлення.

Тема 21. Мова ведучих і коментаторів спортивних програм

Аналіз мови спортивних коментаторів, які ведуть репортаж у прямому ефірі. Оцінка лексичного, мовно-стилістичного аспектів контенту.

Тема 22. Особливості редагування текстів

Види редагування: вичитування, скорочення, обробка, переробка. Використання коректурних знаків. Аналіз причин неправильного комп'ютерного перекладу.

Тема 23. Мовленнєвий етикет

Використання мовленнєвого, спілкувального етикету. тандартні етикетні ситуації. Вміти обґрунтовувати особливості національного мовного етикету українців.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ
«Культура фахової мови журналіста»

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Тренінг, КПЗ	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади курсу						
Тема 1. Українська мова в історичному та світовому вимірах	2	2	3			Питання, презентації, практичні завдання
Тема 2. Видатні українські мовознавці	2	2	3			
Тема 3. Правові засади функціонування української мови як державної	2	2	3	3	–	
Змістовий модуль 2. Культура мови і культура мовлення. Мовні норми						
Тема 4. Культура мови і культура мовлення журналіста	2	2	3			Питання, презентації, практичні завдання
Тема 5. Сучасний український правопис	2	2	3			
Тема 6. Система українських словників	2	2	3			
Тема 7. Фахова мова журналіста як симбіоз офіційно-ділового, наукового та розмовного стилів	2	2	3	3	2	
Тема 8. Мовні норми	2	2	3			
Тема 9. Явище суржику в українській мові: проблеми і тенденції	2	2	3			
Змістовий модуль 3. Типологія мовних помилок та способи їх уникнення						
Тема 10. Типологія мовних помилок	2	2	3			Питання, презентації, практичні завдання
Тема 11. Труднощі при узгодженні та керуванні між членами речення. Типові помилки в мові ЗМІ	2	2	3			
Тема 12. Вживання дієприкметникових та дієприслівникових зворотів у мові ЗМІ	2	2	3			
Тема 13. Типові помилки у використанні числівникових форм	2	2	3			
Тема 14. Логічні й семантичні помилки в побудові словосполучень	2	2	3	3	3	
Тема 15. Стилістичні помилки у матеріалах ЗМІ	2	2	3			
Тема 16. Типові помилки у використанні фразеологічних засобів	2	2	3			
Тема 17. Використання власних назв	2	2	3			
Тема 18. Використання в мові ЗМІ іншомовних слів, неологізмів, історизмів і архаїзмів, діалектизмів.	2	2	3			
Тема 19. Мова реклами	2	2	3			
Змістовий модуль 4. Культура усної комунікації та редагування текстів						

Тема 20. Усне мовлення в прямому ефірі телебачення, радіомовлення, онлайн-журналістики	2	2	3			Питання, презентації, практичні завдання
Тема 21. Мова ведучих і коментаторів спортивних програм	2	2	4	3	–	
Тема 22. Особливості редагування текстів	2	2	4			
Тема 23. Мовленнєвий етикет	2	–	5			
Загалом	46	44	73		5	
Підсумковий контроль	Екзамен					

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 1

Тема: Походження і розвиток української мови: історичні віхи

1. Теорії і гіпотези про виникнення української мови.
2. Першоджерельність української мови серед слов'янських мов.
3. Найвідоміші документи про заборону української мови: Валуївський циркуляр, Емський указ.
4. Лінгвоцид щодо української мови в радянський період.
5. Акції на захист української мови у XX столітті.
6. Діяльність Всеукраїнського товариства «Просвіта», Наукового товариства імені Тараса Шевченка.

Практичне заняття № 2.

Тема: Мовознавці-патріоти, які розвивали українську мову, дбали про її чистоту, відстоювали її право на функціонування

1. Зачинатель і осноположник рідної мови – І Котляревський, Т Шевченко.
2. Три періоди в розвитку українського мовознавства та його видатні представники (П. Житецький, І. Огієнко, О. Потебня,; І. Огієнко, М. Жовтобрюх, Б. Антоненко-Давидович; І. Ющук, О.Сербенська, І Фаріон).

Практичне заняття № 3

Тема: Мовне законодавство та мовна політики в Україні

1. Віхи законотворчості щодо захисту розвитку української мови.
2. Система органів, які забезпечують здійснення державної мовної політики в Україні.
3. Уповноважений із захисту державної мови: функції, діяльність, результати.

Практичне заняття № 4

Тема: Регулювальна функція культури мови

1. Забезпечення стабільності, рівноваги мови та водночас збагачення, оновлення її.
2. Комунікативні ознаки культури мовлення.
3. Культура мовлення журналіста як запорука професіоналізму.
4. Як розвинути «мовне чуття».

Практичне заняття № 5

Тема: Сучасний «Український правопис» та його попередники

1. Адміністративний контроль над дотриманням правописних стандартів у радянський період
2. «Харківський» правопис і його творці.
3. Правопис як еталон писемної літературної мови.
4. «Український правопис» у редакції 2019 року: його структура та найважливіші зміни, внесені

Практичне заняття № 6

Тема: Типи і роль словників у практичній роботі журналіста

1. Словники енциклопедичні і лінгвістичні та їх різновиди.
2. Відомі лексикографи та їх словники (Борис Грінченко, Святослав Караванський)
3. Тлумачні словники – гіганти: 11-томний та 20-томний словники української мови: їх короткі характеристики та особливості.
4. Словники медіакультури, укладені Д. Григорашем, І. Мащенком, О. Баришпольцем.

Практичне заняття № 7

Тема: Інтеграція мовних стилів у творчій практиці журналіста

1. Стислість і послідовність офіційно-ділового стилю.
2. Ясність, точність і логічність – ознаки наукового стилю.
3. Емоційність і невимушеність розмовного стилю мови.
4. Синтез елементів наукового, офіційно-ділового й розмовного стилів у публіцистиці.

Практичне заняття № 8

Тема: Мовна норма як гарантія взаєморозуміння між людьми.

1. Нормативність – визначальна ознака літературної мови.
2. Складові мовної норми: звук, сполучення звуків, морфема, значення слова, різновид словосполучення чи речення тощо.
3. Чистота мовлення – цілковита його відповідність нормам літературної мови.

Практичне заняття № 9

Тема: Суржик: між мовою і язиком

1. Проблема двомовності (білінгвізму) в українській мові.
2. Явище суржику як джерело мовленнєвих помилок.
3. Суржик у масовій свідомості і в журналістських текстах.

Практичне заняття № 10

Тема: Відхилення від мовних норм у медіатекстах

1. Типи мовних помилок відповідно до мовної системи.
2. Аналіз мовних помилок в інформаційних випусках Суспільного радіо.
3. Аналіз мовних помилок у передачах місцевих і загальноукраїнських радіостанцій
4. Причини виникнення помилок під час комп'ютерного перекладу з російської мови.

Практичні заняття №№ 11-15

Тема: Аналіз мовно-стилістичних помилок різних типів у медіатекстах.

Підготовка презентаційних матеріалів щодо різних типів мовних помилок з використанням аудіо- і відеоілюстрацій.

Практичне заняття № 16

Тема: Емоційно-виражальні засоби фразеологізмів та способи їх використання в журналістських матеріалах

1. Фразеолгічні заголовки у різних типах медіаконтенту.
2. Трансформація фразеологізмів.
3. Проблема калькування фразеологічних одиниць з російської мови.

Практичні заняття №№ 17-18

Тема: Збір та опрацювання матеріалів до топонімічного словника Тернопільської області

Практичні заняття №№ 19-20

Тема: Робота журналіста в прямому ефірі. Мова ведучих спортивних програм

1. Збір матеріалів і аналіз мовно-стилістичних засобів, які використовують у репортажах спортивні коментатори.
2. Типізація помилок у мовленні спортивних журналістів.
3. Досвідом роботи в прямому ефірі зі студентами в онлайн режимі діляться відомі спортивні коментатори України.
4. Робота зі студентами над постановкою дихання, дикції для якісної роботи в студії.

Практичні заняття № 21

Тема: Робота редактора над різними типами текстів

1. Правила редагування в медіа.
2. Стиль і стилістика в тексті: як їх вдосконалити.
3. Авторський стиль: з чого складається і як його не порушити.
4. Практичний досвід роботи редактора з автором за участі відомого письменника.

Практичні заняття № 22

Тема: Мовленнєвий етикет у журналістській практиці

1. Український мовленнєвий етикет як національне явище.
2. Формування за допомогою мовленнєвого етикету доброзичливих взаємин між людьми.
3. Вміння слухати – необхідний навик у роботі інтерв'юера.

6. САМОСТІЙНА РОБОТОТА

Діяльність студента щодо освоєння окремих тем, проблем, питань і джерел, передбачених навчальним планом курсу «Культура фахової мови журналіста» і винесених на самостійне опрацювання, має статус *самостійної роботи студента*.

Мета самостійної роботи: глибоке та всебічне осмислення інформації, внутрішня мотивація до самостійно-пошукової діяльності.

Форми контролю: поточний (усне фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, модульні контрольні роботи) та підсумковий (екзамен).

Самостійна робота студентів із дисципліни «Культура фахової мови журналіста» *передбачає:*

- ✓ активне слухання й діалог з викладачем та аудиторією під час лекційних занять;
- ✓ опрацювання навчальної (основної і додаткової) літератури до кожного практичного заняття;
- ✓ самостійне вивчення окремих питань курсу;
- ✓ виконання практичних завдань;
- ✓ підготовку до контрольних робіт;
- ✓ підготовку до захисту КППЗ.

Тематика самостійної роботи студентів

1. Тема рідної мови у творчості українських письменників.
2. Теорії і гіпотези про походження української мови.
3. Основні віхи життя і наукової діяльності видатних українських мовознавців.
4. Знати основні положення про мову у Конституції України та Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».
5. Опанувати поняття «Культура мови» і «Культура мовлення» у визначальних аспектах.
6. Опанування правописних норм української мови.
7. Детально ознайомитися з 5 лінгвістичними словниками (на вибір) з можливістю їх охарактеризувати.
8. Вивчити основні ознаки офіційно-ділового, наукового та розмовного стилів української мови.
9. Уміти розрізняти ключові ознаки та систему мовних норм.
10. Підготувати власну розповідь/есе обсягом до 1500 -1800 знаків (одна сторінка) з максимальним використанням суржику і паралельно цей же текст літературною мовою.
11. Вивчити всі правила з метою уникнення мовно-стилістичних помилок, про які йшлося на лекціях.
12. Опанувати основні методи редагування текстів та вивчити коректурні знаки.
13. Опанувати основні норми поведінкового і мовленнєвого етикету.

7. ТРЕНІНГ ТА КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Проведення тренінгу:

Метою проведення тренінгу з дисципліни «Іміджологія» є формування навичок свідомого використання іміджевих характеристик у різних сферах життєдіяльності, а також створення неформального, невимушеного спілкування, яке відкриває перед групою студентів варіанти аналізу рівня сформованості, перспективи розвитку і проблеми (якщо є) мовленнєвої компетенції кожного та спрямує на вміння працювати в команді та з командою.

Порядок проведення:

Тема: Підготовка і проведення в аудиторії проєкту телевізійної передачі до Дня рідної мови.

1. Обговорення теми.
2. Визначення сценарію передачі.
3. Розподіл ролей (редактор, кореспонденти, ведучі, гості передачі, режисер).
4. Ведення «в прямому ефірі» і запис передачі на відеокамеру.
5. Перегляд передачі й аналіз її мовно-стилістичного аспекту.

Комплексне практичне індивідуальне завдання

Індивідуальне завдання з дисципліни «Культура фахової мови журналіста» є видом позааудиторної роботи студентів, виконуваної самостійно під час вивчення програмного матеріалу.

Метою КПЗ є вироблення навичок самостійного вивчення програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, стимулювання творчості студентів, закладання підвалин для їх подальшої науково-дослідної роботи.

Індивідуальні завдання виконує кожен студент шляхом підготовки творчої роботи у вигляді реферату згідно із рекомендованим переліком тем. Реферат – це завершена теоретична робота з конкретної проблематики (теми) в межах навчальної програми курсу. Обсяг реферату – 10 – 12 сторінок (формат А – 4). Індивідуальна робота виконується студентом самостійно при консультуванні викладачем. КПЗ оформляється за стандартним зразком і подається викладачу за два тижні до заліку. Можливий захист практичного індивідуального завдання шляхом усного звіту студента.

Методичні вказівки щодо оформлення та написання творчої роботи з дисципліни

Перед написанням творчої роботи з конкретної теми курсу необхідно опрацювати наукову літературу, осмислити прочитане і викласти власні думки щодо порушеної проблеми.

Обсяг: 10-12 сторінок (формат А-4).

Структура та особливості викладу матеріалу

Вступ. Цей компонент не потребує цитувань (хоч вони допускаються), великої кількості абстрактних розмірковувань і великого обсягу.

Обов'язково виділити предмет опису, обґрунтувати тему, яка висвітлюється в рефераті, вказавши на персоналії, які працювали над даним питанням, назвати їх праці. Це треба робити чітко й логічно, щоб обсяг вступу не перевищував 15 відсотків від обсягу роботи (1 сторінка).

Основна частина. Тут немає особливих регламентацій. Головне, щоб текст був написаний самостійно. Матеріал, який викладається, необхідно обґрунтовано реферувати. Коли є аргументи і контраргументи, можна вступати в полеміку. Використовувати цитати як для підтвердження, так і для спростування. Цитований матеріал в основній частині, незалежно від форми цитування — дослівного (в лапках), світоглядно-змістового (своїми словами з зазначенням авторства матеріалу, який використовується), не повинен перевершувати 30 відсотків реферату.

Загальний обсяг основної частини становить приблизно 7-8 сторінок.

Висновки. Це — підсумок. Жодних цитат, точність, лаконічність, тільки узагальнення, резюмування основних питань і проблем теми, визначення можливостей їх використання у практичній діяльності. Конкретні висновки можна нумерувати.

Список використаної літератури. Укладається за алфавітним порядком мовою оригіналу з усіма вихідними даними.

Робота повинна бути набрана на комп'ютері та видрукувана на принтері (електронні версії не приймаються).

Параметри: версія WORD, шрифт – 14 кегель, у рядку 60 – 65 знаків. Сторінки повинні мати відповідні поля та нумерацію: зліва – 30 мм; справа – 10 мм; зверху та знизу – 20 мм.

Виконання КПЗ є обов'язковим складовим модулем залікового кредиту з курсу, компонентом підсумкової та залікової оцінки.

Варіанти КПЗ із дисципліни «Культура фахової мови журналіста»

1. Обґрунтуйте поняття «Культура мови» та «Культура мовлення» і різницю між ними у практиці журналістської роботи.

2. Поясніть значення вислову: «Місія журналіста передбачає свідоме ставлення до мовленнєвої практики та мовної поведінки».

3. Державна мова — мова професійного спілкування журналіста.

4. Мовна культура сучасної української журналістики.

5. Точно використовуйте слово, і ви позбавите світ від половини непорозумінь.

6. Як ви розцінюєте повернення у вжиток питомо українських, але призабутих слів.

7. Подайте картину одного ефірного дня Суспільного радіо на предмет мовно-стилістичних помилок ведучих і кореспондентів.

8. Специфіка журналістських помилок на радіо.

9. Фразеологія як спосіб збагачення засобів вираження в журналістському тексті

10. Трансформація фразеологізмів як один зі засобів посилення виразності

журналістських текстів.

11. Погляд збоку на засилля суржику і жаргонізмів у молодіжному середовищі.

12. Охарактеризуйте вживання стилістично забарвленої лексики в журналістських матеріалах про війну.

13. Поясніть ваше розуміння вислову: «Людина рідко буває кращою за її розмову».

14. Які асоціації викликають у вас слова поета Миколи Вінграновського про Київ: «...слов'янства золота столице, Світанку мови і добра...».

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Культура фахової мови журналіста» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: стандартизовані тести; поточне опитування; залікове модульне тестування та опитування; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; оцінювання результатів КППЗ; студентські презентації та виступи на наукових заходах; розрахункові роботи; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; ректорська контрольна робота; комплексний іспит; екзамен; інші види індивідуальних та групових завдань.

Види роботи студента:

1. Робота на практичних заняттях

- участь в обговоренні питань;
- презентаційні виступи на заняттях;
- застосування кейс-методу;
- активна участь у ділових іграх, дебатах;
- розв'язання тестових завдань.

2. Самостійна робота:

- робота з джерелами;
- презентація результатів;
- виконання студентського проєкту (КППЗ).

3. Контрольні зрізи (написання модульної роботи).

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Разом
20 %	20 %	20 %	40%	100 %
1. Усне опитування під час занять. (10 тем по 4 бали = 30 балів) 2. Письмова робота = 60 балів.	1. Усне опитування під час занять (13 тем по 3 бали = 42 бали). 2. Письмова робота = 58 бали.	1. Написання та захист КПІЗ = 80 балів. 2. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів.	1. Тестові завдання (5 тестів по 6 балів за тест) – макс. 30 балів 2. Теоретичні питання (2 питання) – по 35 балів, макс. 70 балів.	

Шкала оцінювання

<i>За шкалою ЗУНУ</i>	<i>За національною шкалою</i>	<i>За шкалою ECTS</i>
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1–23
2	Проекційний екран	1–23
3	Наявність доступу до мережі Інтернет	1–23
4	Персональні комп'ютери	1–23
5	Програмне забезпечення: ОС Windows	1–23

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Богдан С.К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. К.: Рідна мова, 1998. 476 с
2. Динікова Л.Ш. Українська мова за професійним спрямуванням (для студентів технічних спеціальностей). Навчальний посібник: навч. посібн. для студ. тех. спец. / Л.Ш. Динікова. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 137 с. Бібліогр. : с. 135.
3. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 624 с.
4. Зубков М. Норми й культура української мови фахової спрямованости. Київ : Арій, 2018. 608 с.
5. Капелюшний А. О. Телебачення прямого ефіру: практика мовлення, типові помилки: навч. посібник. Львів: ПАІС, 2011. 400 с.
6. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. Л., 2000. 68 с.
7. Культура спілкування в журналістській практиці: навч.-метод. посібник / укладачі: Н. Бабич, О. Жук. Чернівці: Букрек, 2012. 160 с.
8. Культура української мови: Довідник / С.Я. Єрмоленко, Н.Я. Дзюбишина-Мельник, К.В. Ленець та ін.; За ред. В.М. Русанівського. К.: Либідь, 1990. 304 с.
9. Масенко Л. Суржик: між мовою і “язиком”. Київ: Видавничий дім “Києво-Могилянська Академія”, 2011. 137 с.
10. Мацько О. Основні правила етикетного спілкування. Дивослово. 2018. № 5. С. 31–35.
11. Мацько Л.І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: Навч. посібник. К.: ВЦ “Академія”, 2007. 360 с
12. Нагорняк М. В. Типологія мовних помилок ведучих інформаційних програм Національного радіо. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2119>
13. Пономарів О. Українське слово для всіх і для кожного. Вид. 2-ге. Київ :Либідь, 2017. 360 с.
14. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2006. 291 с.
15. Савчук Р. Л. Культура мови журналіста (для магістрів спеціальності «Журналістика» денної форми навчання) : хрестоматія з дисципліни. Івано-Франківськ : ПНУ, 2019. 61 с.
16. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. / О. М. Семенов. К.: Видавничий центр "Академія", 2010. – 216 с.
17. Сербенська О., Білоус М., Дацишин Х. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: навч. посібник / за заг. ред. О. Сербенської. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 258 с.
18. Сербенська О. Голос і звуки рідної мови. Львів : Априорі, 2020. 280 с
19. Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.
20. Синявський О. Норми української літературної мови / ред. рада:

- Л. О. Богуславська, В. М. Бріцин, Д. С. Бураго, та ін. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 363 с.
21. Струганець Л., Ленько О. Українська мова в національному телебаченні: моніторинг реалізації комунікативних ознак : монографія. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2019. 120 с.
 22. Тарасюк В. Спортивна журналістика: навчально-методичний посібник. Ужгород: ПП «ІНВАЗОР», 2022р., 76 с.
 23. Український правопис : довідкове видання / НАН України. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с. ISBN 978-966-00-1728-3.
 24. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням. / С.В. Шевчук., І.В. Клименко. К.: Алерта, 2011. 696 с.
 25. Яцимірська М. Г. Культура мови журналіста: навч. посібник. 2-ге вид., перероб. і доп. Львів: ПАІС, 2017. 168 с.

Додаткові джерела

1. Конституція України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

Інтернет-ресурси

1. *Класифікація нормативних документів України.* Режим доступу: <http://document.org.ua/docs/class.php>
2. *Україномовний сайт* про сучасну українську мову. Режим доступу: <http://www.geocities.com/ukrexlibris/>
3. Сайт Українського мовно-інформаційного
4. Культура мови: <http://www.kultura-mowy.wikidot.com>

Словники:

1. *Словник іноземних слів.* Режим доступу: <http://www.pcdigest.net/ures/book/sis.html>
2. *Словники України «on-line».* Режим доступу: http://www.ulif.org.ua/ulp/dict_all/

Бібліотеки:

1. Бібліотека Західноукраїнського національного університету: www.wunu.edu.ua
2. Тернопільська обласна універсальна бібліотека : <http://www.library.te.ua>